

МОТИВИ
към проекта на Закон за допълнение
на Кодекса за застраховането

I. Предложеният проект на Закон за допълнение на Кодекса за застраховането има за цел да отстрани установени слабости в процеса на обработка на претенции с международен елемент от отделни застрахователи по задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите в рамките на системата „Зелена карта“. Същата функционира на базата на система от Национални бюра на автомобилните застрахователи и кореспонденти за уреждане на застрахователни претенции във всички държави членки, признаване на автономията на институциите в държавата по мястото на настъпване на пътнотранспортното произшествие и на причиняване на вредите да уредят претенцията и да определят нейния размер в съответствие със законите и практиките на тази държава и след изплащане обезщетение на увреденото лице да поискат пълно възстановяване на платеното от застрахователя в друга държава-членка, застраховал отговорността във връзка с моторното превозно средство, причинило вредите.

Функционирането на системата „Зелена карта“ в България и финансовата стабилност на Националното бюро на българските автомобилни застрахователи (НББАЗ) е един от елементите на Плана за действие с мерки за адресиране на последващите ангажименти на Република България след присъединяването към ERM II, който налага промени в нормативната уредба. Във връзка с присъединяването към ERM II и впоследствие към еврозоната е идентифицирана необходимост от засилване на регулаторната рамка с цел отстраняване занапред на установените проблеми при функционирането на системата „Зелена карта“ в България.

С Протоколно Решение № 40 от заседанието на МС от 21.09.2022 г., т. 2, б. „а“ е възложено на „Министерството на финансите в координация с Комисията за финансов надзор да анализира необходимостта от законови промени, свързани с функционирането на системата на „Зелена карта“ в България“. В изпълнение на решението на МС Комисията за финансов надзор (КФН) е изготвила Анализ на най-добрите практики и законодателна уредба в държавите членки на Европейското икономическо пространство (ЕИП) във връзка със системата „Зелена карта“. В резултат на извършения

сравнителноправен анализ на националните законодателства и практиките в другите държави членки на ЕИП и регулаторния режим на НББАЗ са изведени следните общи заключения:

- Регулаторният режим в България се доближава повече до нормативната уредба в Испания, Полша, Словакия, Словения, Унгария и Чехия, отколкото до тази в другите държавите членки, които не предвиждат никакъв режим спрямо националните си бюра.
- Българската нормативна уредба изцяло съответства на най-добрите практики, които предвиждат възможности за надзор спрямо националното бюро, съпоставими с тези, които се прилагат спрямо застрахователите и презастрахователите.
- Българският регулаторен режим изцяло съответства на законодателствата в другите държави, в които липсва правомощие на надзорните органи да разпореждат извършване на плащания от страна на съответните им национални бюра.

Същевременно, държавите членки не са установили в практиката си сходни проблеми, изразяващи се в неизпълнение на задължения на националните им бюра или на отделни застрахователи в рамките на системата „Зелена карта“, поради което в тези държави не е налице изрична нормативна уредба в тази посока, предвиждаща правомощия на органа за застрахователен надзор в случай на неизпълнение на задълженията им.

Поради идентифицираните слабости в дейността на НББАЗ и на отделни български застрахователи при изпълнение на задълженията им в рамките на системата „Зелена карта“, обаче, има необходимост от засилване на националната регулаторна рамка с цел гарантиране в пълна степен правилното функциониране на системата „Зелена карта“ в България и с оглед изпълнение на поетите ангажименти на страната след присъединяването към Валутния механизъм II.

Проблемите се състоят в това, че отделни застрахователи в България оспорват основателността на исканията за възстановяване на платени обезщетения от кореспонденти и национални бюра в други държави членки, поради твърдени несъответствия в документалната обосновка на тези искания и възпрепятстват

функцията на НББАЗ да гарантира извършването на плащанията в съответствие с изискванията на Вътрешните правила на Съвета на бюрата.

С оглед решаване на проблема се предлага доразвиване на нормативната уредба в Кодекса за застраховането, като бъдат нормативно уредени допълнителни материалноправни основания за предприемане на действия със средствата на административното право при установяване на нарушения в процеса на уреждане на претенции в системата „Зелена карта“.

Предлага се създаване на материалноправно задължение за извършване на гаранционни плащания от страна на НББАЗ, съчетано с изрично задължение за предявяване на претенциите към застрахователя и за удовлетворяване на тези претенции за сметка на банковата гаранция, учредена и поддържана от застрахователя в полза на националното бюро. Посочените материалноправни задължения са регламентирани като гаранционен механизъм за удовлетворяване на вземанията, които възникват в процеса на уреждане на претенции в системата „Зелена карта“. Предложеният механизъм на разплащания се основава на водещия принцип „първо плащаш, после оспорваш“, съгласно който функционира системата „Зелена карта“.

При наличието на такива материалноправни разпоредби Комисията за финансов надзор би могла да упражнява надзорните си функции и с досегашните си надзорни правомощия, поради което не е необходима промяна в тях. По отношение на застрахователите, членове на националното бюро, КФН ще може да прилага принудителни административни мерки да представят и поддържат банкови гаранции в полза на националното бюро, а спрямо националното бюро ще може да прилага принудителни административни мерки да се удовлетворява от учредената в негова полза банкова гаранция, в случай на неизпълнение на задължението на застрахователя да възстанови предявената претенция на бюрото. Също така, задължението за плащане ще предотврати възможността застрахователите да отлагат или отказват възстановяване на плащания, извършени в системата „Зелена карта“ и ще ги стимулира да уреждат отношенията си със съответните кореспонденти или национални бюра в други държави по съдебен ред.

Предложената регулация ще има правно действие занапред.

II. С приемането на предлаганите промени в Кодекса за застраховането се цели засилване на регулаторната рамка по отношение на изпълнението на задълженията на

НББАЗ и на застрахователите във връзка с функционирането на системата „Зелена карта“ в България. Ще се постигне гарантиране на точно и своевременно изпълнение на задълженията на застрахователите и НББАЗ в рамките на системата „Зелена карта“, съгласно изискванията на Вътрешните правила на Съвета на бюрата. Също така, ще се създаде правна възможност за предприемане на надзорни действия от страна на КФН в случай на неизпълнение на задълженията на застрахователите и на НББАЗ в рамките на системата „Зелена карта“.

Приемането на промените в Кодекса за застраховането е в съответствие с намеренията на България за присъединяване към еврозоната и приетото в тази връзка Решение № 656 на Министерския съвет от 17 септември 2020 г. за одобряване на Плана за действие с мерки за адресиране на последващите ангажименти на Република България след присъединяването към ERM II.

III. По отношение на финансовите средства за прилагането на новата уредба, не са необходими допълнителни разходи/трансфери и други плащания, които да бъдат одобрени по бюджетите на разпоредителите с бюджет или по сметка за средства от Европейския съюз.

IV. Във връзка с прилагането на новата уредба очакваните резултати се състоят в това, че нормативното уреждане на посочените материалноправни задължения ще позволи на страната да изпълни съответните мерки от Плана за действие с мерки за адресиране на последващите ангажименти на Република България след присъединяването към ERM II, като гарантира занапред безпроблемно функциониране на процеса на уреждане на претенции в системата „Зелена карта“.

В националното законодателство ще се регламентират изрично изискванията на Вътрешните правила на Съвета на бюрата, които и понастоящем обвързват НББАЗ. Наред с това, по силата на изричното регламентиране на тези изисквания в Кодекса за застраховането, същите ще подлежат на надзор от компетентните органи и така ще се създадат допълнителни гаранции за тяхното изпълнение.

V. С предложените промени в Кодекса за застраховането не се въвеждат разпоредби на актове на Европейския съюз, поради което не се налага да бъде изготвена справка за съответствие с европейското право.